

Valcis ar brīvo kāju

Deja 8 pāriem
Ilzes Mažānes horeogrāfija un apraksts.
Tautas mūzika.

Deja veidota vecākās un vidējās paaudzes deju kolektīviem. Dejas ideja un mūzika ņemta no Vidzemes Malienā dejotas dejas, kurai klāt ir vēl piezīmē – “deja pēc igauņu modes”.

Dejas pamatideja – darbība noris zaļumballē, attēlotas kungu un dāmu savstarpējās attiecības.

Dejā izmantots sīks, atsperīgs skrējiena solis 3/8 t.m. (katrā taktī trīs soļi) kā kādreiz ballēs dejotais “Umpampā valsis”. Solim līdz izdrebinās arī viss augums. Izmantota arī apļveida kustība ar kāju.

Sievām dejas laikā rokas sakrustotas zem krūtīm. Vīriem brīvās rokas aiz svārku atloka vai arī ar īkšķiem aizbāztas aiz vestes. Ja svārki ir bez atlokiem, rokas ar īkšķiem var būt aizbāztas aiz jostas. Dejojot pa pāriem, dejā izmantots iekšējo roku satvēriens, kā arī slēgtais plecu – vidukļa aptvēriens ar sānis stieptām rokām (valša aptvēriens), kur sadotās rokas elkoņos ir saliektas un atrodas starp dejotājiem.

Dejas mūzikai divas daļas I – 8 t., II – 8 t. Taktsmērs – 3/8.

Deja pirmo reizi izpildīta Rīgas rajona kultūras centra deju kolektīvā “Baltābele” 1996. gadā un iekļauta uzvedumā “Vidzemes raksti”.

Dejas sākumā četras sievas novietojušās skatuves labās puses pēdējā kulisē kolonnā pa vienai ar skatu pret skatuves centru. Četras tāpat kreisās puses pirmajā kulisē. Rokas sakrustotas zem krūtīm (1. zīm.). Vīri tieši tāpat nostājas aiz sievām. Deju uzsāk sievas.

Pirmais gājiens

(I/8 t., II/8 t.)

- 1.–3.t. Ar sīko skrējiena soli, sākot ar labo kāju, sievas dejo uz centru tā, lai 4.t. beigās pirmās satiktos (1. zīm.).
- 5.t. Pirmās sievas uzsāk nesaistīto viju, dodot viena otrai ceļu pa labi (gar kreisajiem pleciem). Pārējās turpina virzīties uz priekšu (1. zīm. pārtrauktā līnija).
- 6.t. Pirmās turpina dejojot viju, nākamām dodot ceļu pa kreisi. Viņām pievienojas otrās sievas. Pārējās turpina dejojot uz priekšu.
- 7.t. Turpina dejojot viju, dodot ceļu pa labi. Pievienojas trešās.
- 8.t. Visas dejo viju, dodot ceļu pa kreisi. 8.t. beigās visas nobeidz vienā diagonālē ar skatu pret skatītājiem.
- 9.–15.t. Sievas stāv. Deju uzsāk vīri. Kreisās puses dejotāji, sākot ar labo kāju, labās puses dejotāji ar kreiso kāju ar parastu, brīvu gājiena soli (katrā taktī viens solis), soli liekot no papēža itkā dižojoties sievu priekšā, virzās pa diagonāli aiz sievām un skatuves centru (2. zīm.).
15.t. beigās nonāk pie savas partneres, neaizejot pilnīgi līdz viņai.
- 16.t. Vīri un “viens, divi” – izpilda divus kāju piesitienus. Labās puses vīri ar kreiso kāju, kreisās puses – ar labo kāju. Vienlaicīgi labās puses vīri uzliek labo roku uz

savas partneres kreisā pleca, kreisās puses vīri – kreiso roku uz partneres labā pleca (3. zīm.).

Otrais gājiens

(I/8 t., II/8 t.)

- 1.–2.t. Visi nostājas kā parādīts 4. zīm. – ar skatu uz diagonāles centru. Vieniem vīriem sievas pie labās rokas, otriem – pie kreisās rokas. Vīri savas partneres ar abām rokām apņem ap pleciem, sievām rokas krustotas zem krūtīm. Visi izpilda divu gājiena soļus (katrā taktī vienu) un pirmie pāri sāk virzīties pa otru diagonāli. Pārējie turpina virzīties uz skatuves centru.
- 3.–4.t. Visi izpilda sīko skrējiena soli. Otrie pāri sāk virzīties pa otru diagonāli. Pārējie vēl virzās uz centru.
- 5.–6.t. Atkārto 1.–4.t. darbību tā, lai 8.t. beigās visi atrastos otrā diagonālē ar muguru uz diagonāles centru.
- 9.–12.t. Ar gājiena soļiem (katrā taktī viens) virzās, kā parādīts 5. zīm., lai 12.t. beigās atrastos ar muguru pret skatītājiem 6. zīm. norādītajās vietās.
- 13.–15.t. Ar gājiena soļiem katrs pāris uz vietas apgriežas $\frac{1}{2}$ pagriezienu kā parādīts 6. zīm. 15.t. beigās visi atrodas ar skatu pret skatītājiem.
- 16.t. Visi izpilda divu kāju piesitienus (kreisā, labā). Sievas piesitiena laikā pagriežas ar skatu pret savu partneri un pāris sadod rokas valša aptvērienā ar saliektām sadotām rokām.

Trešais gājiens

(I/8 t., II/8 t.)

- 1.t. Visi izpilda pamatkustības 1.t. darbību. Vīri ar kreiso kāju, sievas – ar labo.
- 2.–3.t. Turpina pamatkustības darbību un ar skrējiena soļiem virzās kā parādīts 7. zīm.
- 4.t. Nonākuši 8. zīm. norādītajās vietās, pagriežas ar sīku skrējiena soli uz vietas.
- 5.–8.t. Atkārto 1.–4.t. darbību. Virzās kā parādīts 8. zīm un 8.t. pagriežas kā parādīts 9. zīm.
- 9.–12.t. Atkārto 1.–4.t. darbību. Virzās kā parādīts 9. zīm un pagriežas kā parādīts 10. zīm.
- 13.–16.t. Atkārto 1.–4.t. darbību, tikai nonāk 11. zīm. norādītajās vietās un 16.t. skatuves kreisajā malā esošie pāri pagriežas, lai sievas atrastos ar skatu, vīri ar muguru uz skatuves centru. 16.t. beigās visi aptvērienu atlaiž. Sievas rokas sakrusto zem krūtīm, vīri liek pie atlokiem.

Ceturtais gājiens

(I/8 t., II/8 t.)

- 1.t. Vīri uz "viens, divi" izpilda divus kāju piesitienus ar kreiso kāju. Sievas izpilda pamatkustības 1.t. darbību.
- 2.–4.t. Visi ar sīko skrējiena soli dejo pāri skatuvei pie otrā malā stāvošās dejtājas. Sievas ar sīko skrējiena soli apmet loku ap sevi ejot pa labi (pret dejas ceļu) (12. zīm.).
- 5.t. Jauni pāri sadod rokas valša aptvērienā un izpilda pamatkustības 1.t. darbību.
- 6.–7.t. Pāri uz vietas ar sīko skrējiena soli apgriežas veselu apli. Griežoties dejas ceļa virzienā, partneru kreisie pleci nedaudz tuvināti.
- 8.t. Atlaiž satvērienu (sievas itkā atgrūž vīru) un atkāpjas viens no otra.
- 9.–12.t. Atkārti 1.–4.t. darbību. Vīri atgriežas pie savām partnerēm.
- 13.–16.t. Atkārti 5.–8.t. darbību. Griežoties vienlaicīgi arī virzās, kā parādīts 13. zīm. 16.t. beigās atlaiž aptvērienu un nostājas blakus, iekšējo roku satvērienā diagonālēs pāris pret pāri. Brīvās rokas nolaistas gar sāniem.

Piektais gājiens

(I/8 t., II/8 t.)

- 1.t. Izpilda pamatkustības 1.t. darbību.
- 2.t. Ar sīko skrējiena soli diagonāles tuvojas viena otrai (14.zīm.).
- 3.t. Turpinot sīko skrējienu, partneri paceļ uz augšu savas sadotās rokas, veidojot vārtiņus, un abas sievas vienlaicīgi izlien cauri pretim stāvošā pāra izveidotajiem vārtiņiem.
- 4.t. Neatlaižot sadotās rokas, sievas nostājas pretim savas partnerim. Divu pāru sadotās rokas veido kliņģeri. Partneri 4.t. beigās sadod arī brīvās rokas. Vīri izpilda skrējienu uz vietas.
- 5.t. Izpilda pamatkustības 1.t. darbību.
- 6.–8.t. Divi pāri kopā uz vietas apgriežas ar sīko skrējiena soli veselu apli, virzoties pa dejas ceļu (15. zīm.).
- 9.–12.t. Abos diagonāles galos esošie divi pāri turpina ar sīko skrējienu griezties vēl vienu apli. Vidū esošie pāri sadod rokas centrā dzirnaviņas un 4 pāri kopīgi griež lielo "kliņģeri" veselu apli pa dejas ceļu (16. zīm.).
- 13.–14.t. Ārējās rokas atlaiž, arī "kliņģerī" vidū sadotās rokas atlaiž, un sievas ar skrējiena soli pa to pašu ceļu izlien caur vārtiņiem un nostājas savam partnerim blakus kā gājiena sākumā. Vīri sīko soli izpilda uz vietas.
- 15.–16.t. Ar sīko skrējienu veido jaunas diagonāles kā parādīts 17. zīm.

Sestais gājiens

(I/8 t.; II/8 t.)

- 1.–14.t. Atkārto piektā gājiena 1.–14.t. darbību otrā diagonālē. (18., 19. zīm.).
- 15.–16.t. Ar sīko skrējiena soli virzās kā parādīts 20. zīm. un veido krustu. 16.t. beigās atlaiž satvērienu un nostājas kā parādīts 21. zīm. Sievām rokas krustotas zem krūtīm, vīriem pie svārku atlokiem.

Septītais gājiens

(I/8 t.; II/8 t.)

- 1.t. Vīri uz “viens, divi” izpilda divus piesitienus ar kreiso kāju. Sievas izpilda pamatkustības 1.t. darbību.
- 3.–4.t. Vīri ar sīko skrējiena soli virzās kā parādīts 21. zīm. Sievas ar gājiena soli iet viena otrai apkārt. Labie pleci tuvināti.
- 5.–8.t. Vīri turpina virzīties, kā parādīts 22. zīm., lai 8.t. beigās atrastos diagonāli pretējās vietās. Sievas turpina iet viena otrai apkārt, lai 8.t. beigās nobeigtu gājiena sākuma vietās.
- 9.t. Atkārto 1.t. darbību.
- 10.t. Vīri ar gājiena soli, sievas ar sīko skrējiena soli apdejo viens otru, kā parādīts 23. zīm. nepārtrauktās līnijas.
- 11.–12.t. Vīri centrā iet viens otram apkārt ar gājiena soli, kreisie pleci tuvināti. Sievas virzās kā parādīts 23. zīm. pārtrauktā līnija.
- 13.–16.t. Vīri turpina iet viens otram apkārt. Sievas turpina virzīties kā parādīts 24. zīm. 16.t. beigās viņas atrodas pie sava partnera un abi pagriežas ar skatu viens pret otru un sadod rokas valša aptvērienā. Sadotās rokas saliektas elkoņos.

Astotais gājiens

(I/8 t.; II/8 t.)

- 1.t. Izpilda pamatkustības 1.t. darbību.
- 2.–4.t. Ar sīko skrējiena soli, sievām virzoties atmuguriski, vīriem uz priekšu, pāri veido apli un virzās pa dejas ceļu (25. zīm.).
- 5.–8.t. 4., 6., 3., 5. pāris turpina ar skrējiena soli virzīties pa dejas ceļu. 7., 1., 8., 2. pāris virzās kā parādīts 26. zīm. Sievas visu laiku kāpjas atmuguriski.
- 9.–12.t. Atkārto 1.–4.t. darbību, virzoties pa dejas ceļu.
- 13.–16.t. Atkārto 5.–8.t. darbību, tikai tagad 7., 1., 8., 2. pāris turpina dejojot pa dejas ceļu, bet 4., 6., 3., 5. pāris maina virzienu un caur centru virzās atpakaļ.
- 16.t. beigās visiem pāriem sievas atrodas ar muguru uz skatuves centru, vīri – ar skatu.

Devītais gājiens

(I/8 t.; II/8 t.)

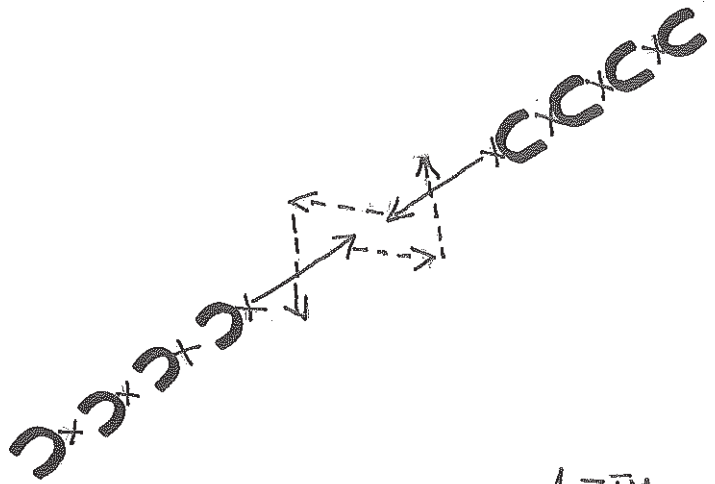
- 1.t. Ar sīko skrējiena soli (pirmo soli uzsverot) visi virzās uz centru, sievas virzās atmuguriski, vīri – uz priekšu. Visi skaļi sauc “Uh–ca–cā”.
- 2.t. Turpina virzīties uz centru.
- 3.–4.t. Visi virzās no centra uz āru (atmuguriski virzās vīrs) vienu vietu uz priekšu pa dejas ceļu. Tie pāri, kuri tagad atrodas uz skatuves centra pozicionālās ass, nemanāmi nodejo no skatuves kulisēs (27. zīm.).
- 5.–8.t. Atkārti 1.–4.t. darbību palikušie 6 pāri un atkal divi pāri nodejo kulisēs (28. zīm.).
- 9.–12.t. Atkārti 1.–4.t. darbību palikušie 4 pāri un nodejo divi pāri (29. zīm.).
- 13.–16.t. Pēdējie divi pāri dejo pāri pa diagonāli uz pretējo skatuves pusi un nodejo no skatuves (30. zīm.).

PAMATKUSTĪBA

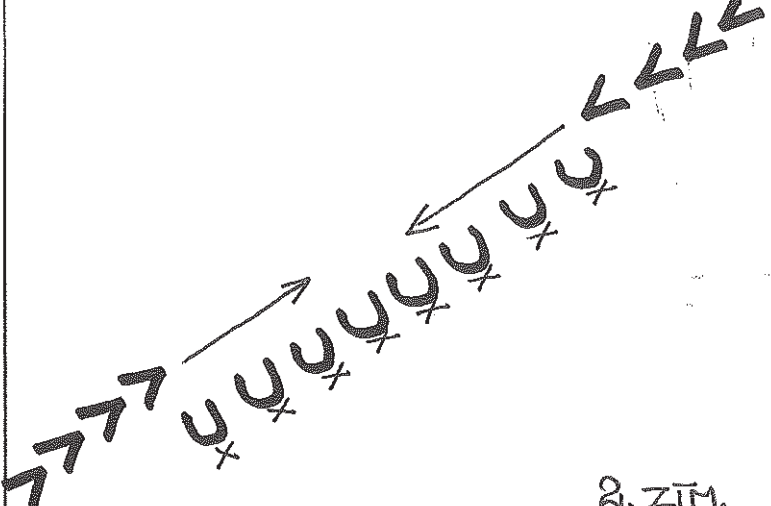
Kustību izpilda 4 t. Izejas stāvoklis brīva kāju pozīcija.

- 1.t. “Viens” – stāvēt uz kreisās kājas, labo kāju celī iztaisnotu, pēdā nostieptu, ved no diagonāles uz priekšu līdz sāniem.
- “divi” – turpina ar labo kāju vest loku no sāniem uz aizmuguri.
- “trīs” – labās kājas celi saliec un pēdu brīvi aizliek aiz kreisās kājas.
- 2.–4.t. – 9 sīki skrējiena soļi, sākot ar labo kāju.

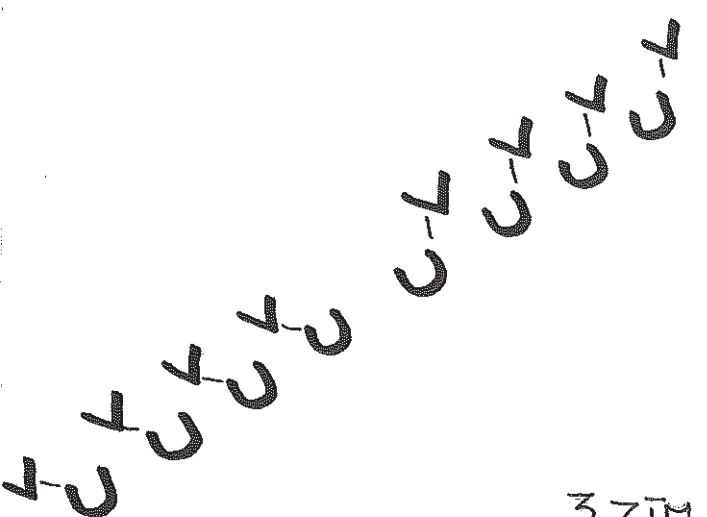
Sievas kustību parasti iesāk ar labo kāju, vīri to pašu izpilda ar kreiso kāju.

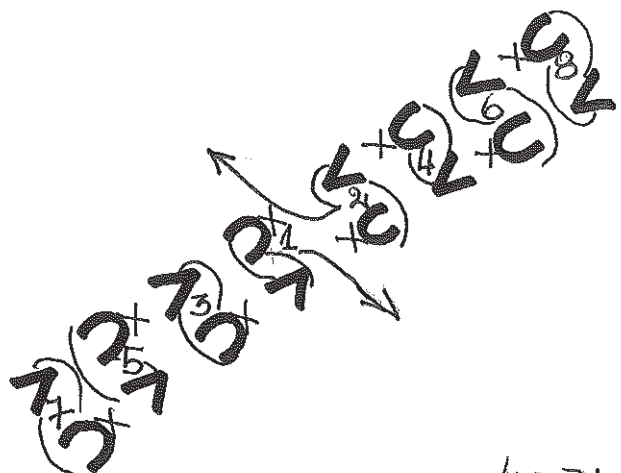
1. zīm.

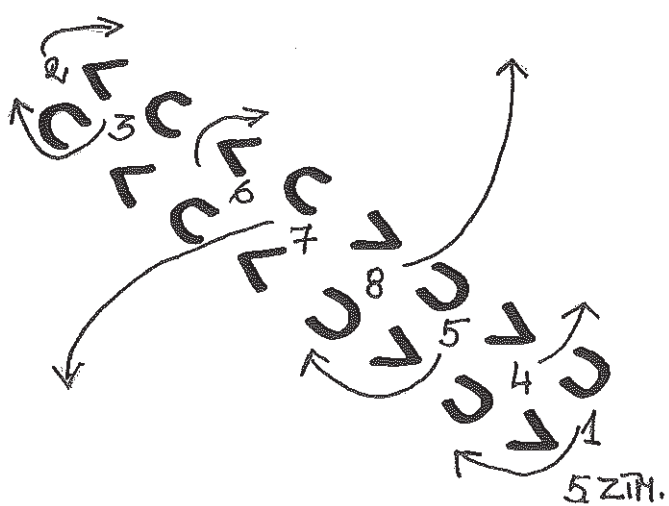
2. zīm.

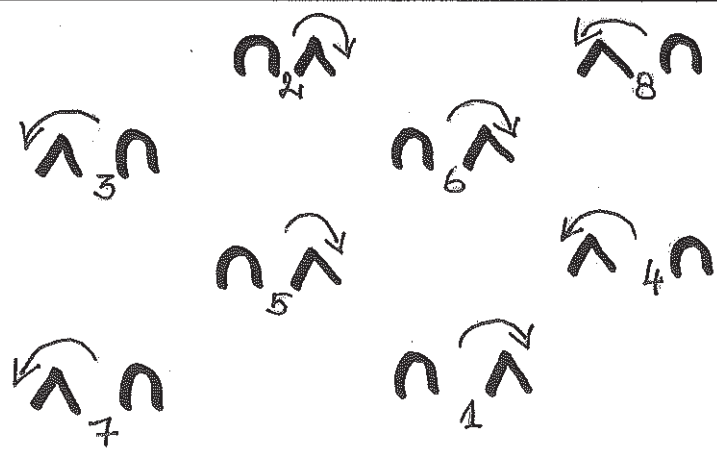
3. zīm.

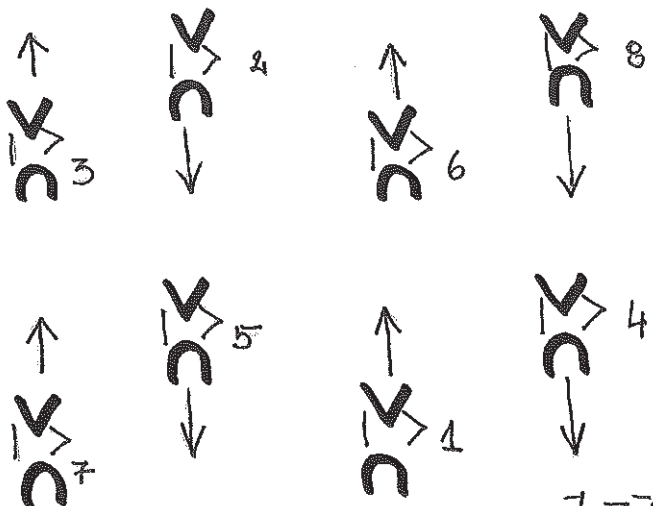
4. zīm.

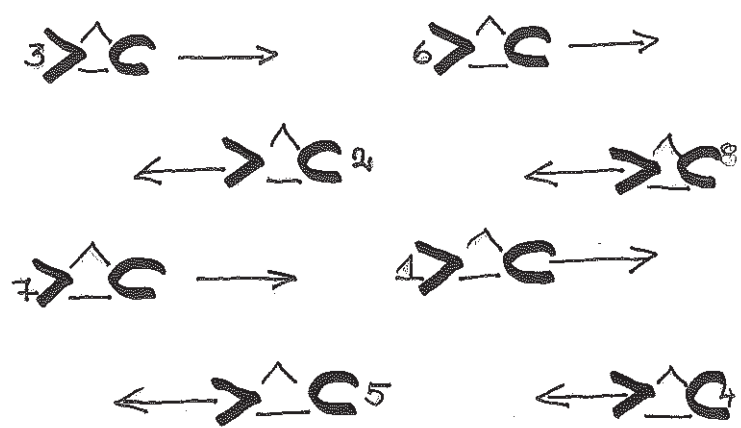
5. zīm.

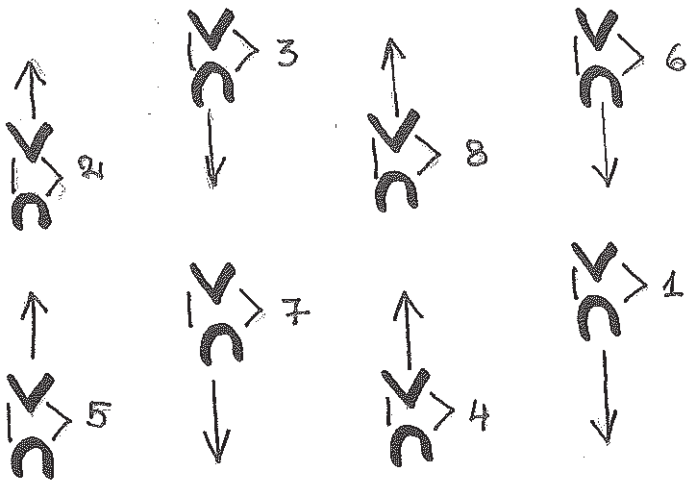
6. zīm.

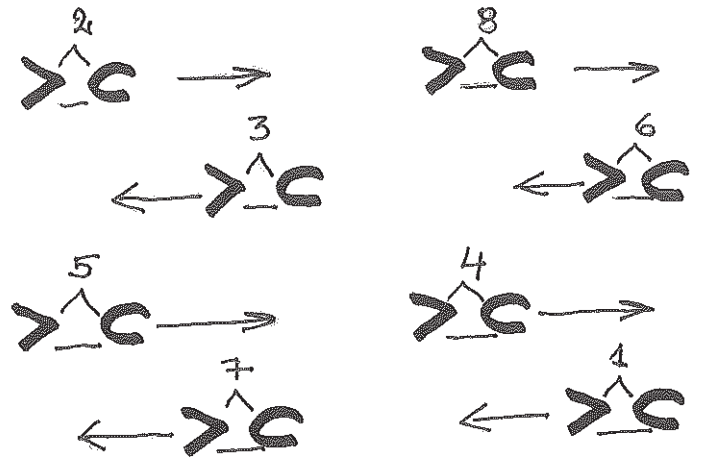
7. zīm.

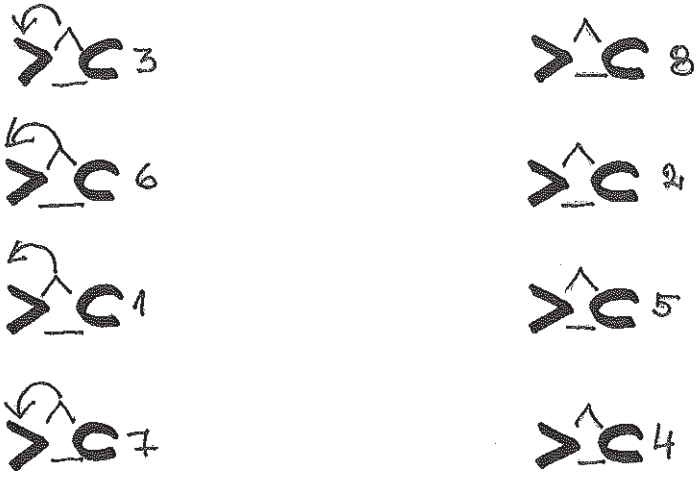
8. zīm.

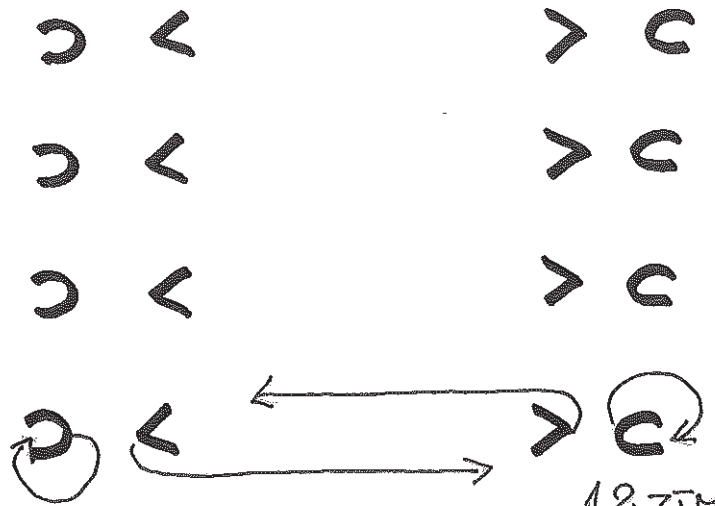
9. ZTM.

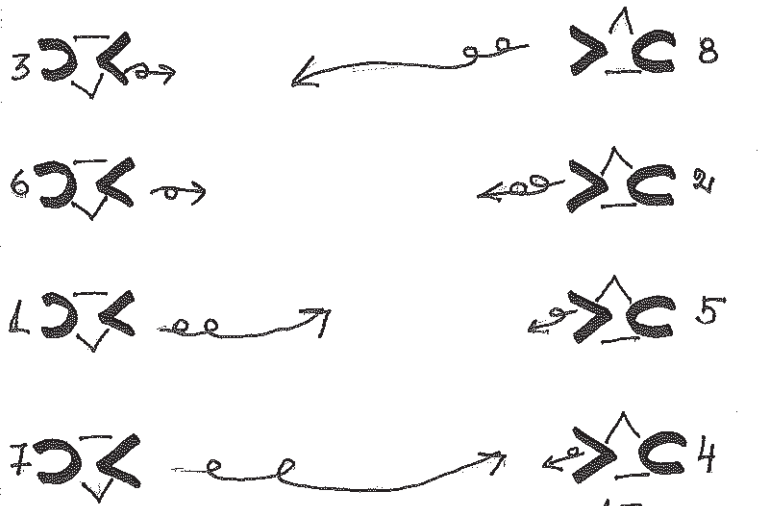
10. ZTM.

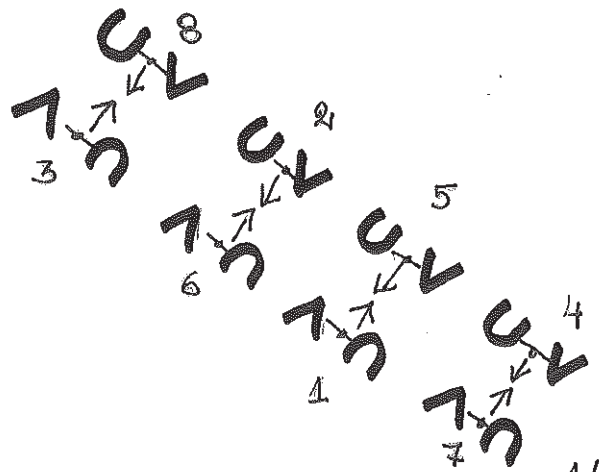
11. ZTM.

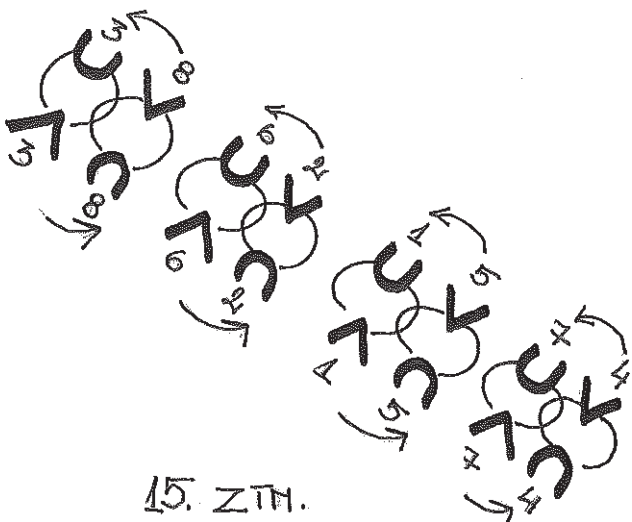
12. ZTM.

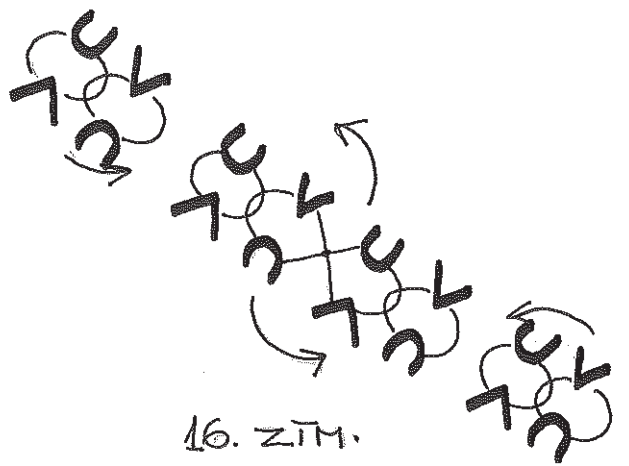
13. ZTM.

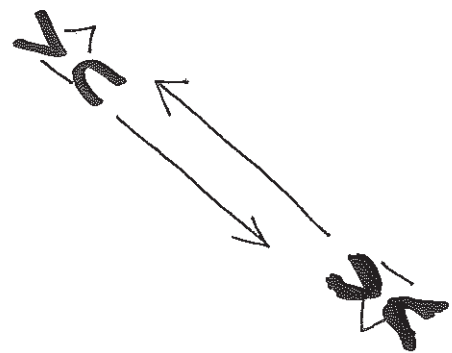
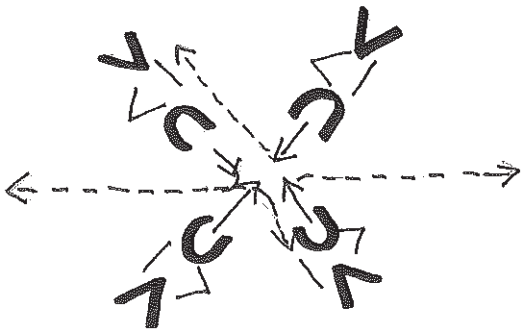
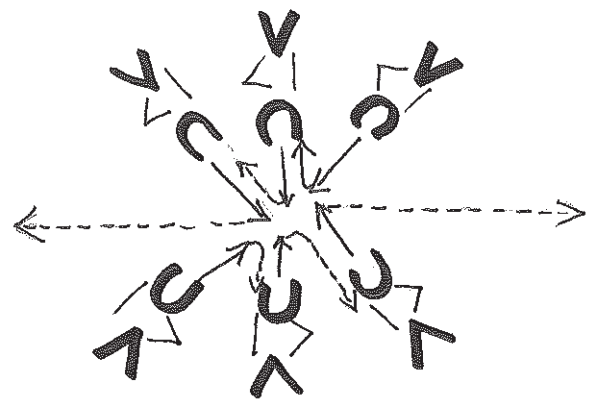
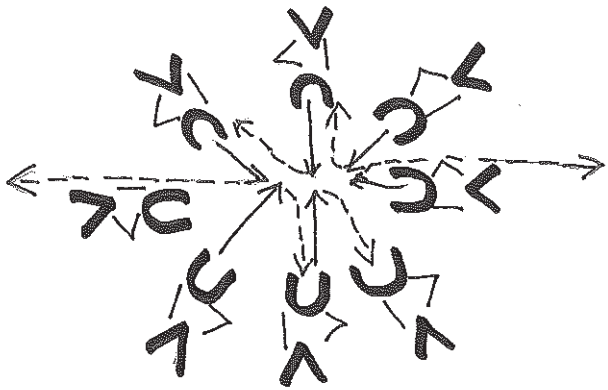
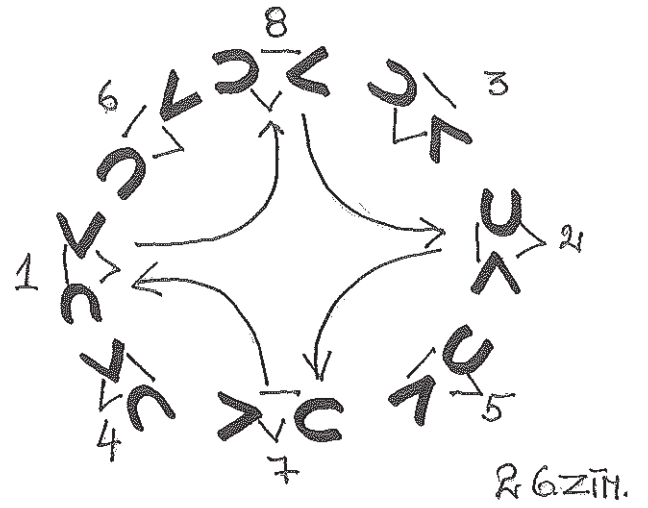
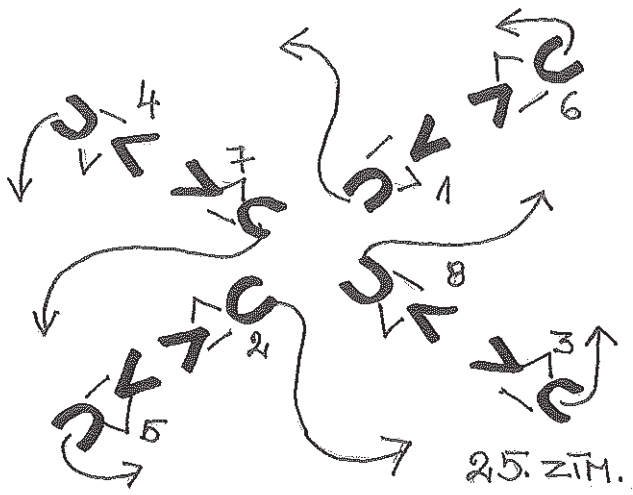
14. ZTM.

15. ZTM.

16. ZTM.

VALDIS AR BRĪVO KĀJŪ

TAUTAS MŪZIKA

